

PAPER DETAILS

TITLE: Sâfî ve Vefâyî'nin yeni siirlerini içeren bir siir mecmuası

AUTHORS: Sercan KADAS

PAGES: 381-409

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3281709>

30. Sâfi ve Vefâyî'nin yeni şiirlerini içeren bir şiir mecmuası

Sercan KADAŞ¹

APA: Kadaş, S. (2023). Sâfi ve Vefâyî'nin yeni şiirlerini içeren bir şiir mecmuası. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö12), 381-409. DOI: 10.29000/rumelide.1331492.

Öz

Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Y-280 arşiv numaralı *Mecmû'a-ı Eş'âr*, şiirleri derlenen sanatçıların meslekleri ile dikkat çekicidir. Mecmuada şiirleri bulunan Ahmed Paşa (Ahmed), Mahmud Paşa (Adni), Cezerî Kasım Paşa (Sâfi) ve Cezerî-zâde Mahmud Paşa (Vefâyî) Fatih Sultan Mehmed'in padişahlığı döneminde sarayda sadrazam, vezir, defterdar, nişancı gibi üst düzey bürokraside görev yapmış; aynı muhitte eserler kaleme almış, zaman zaman birbirine hâmilik yapmış dolayısıyla birbirlerinin sanat hayatını etkilemiş şairlerdir. Derlenme tarihi ve derleyicisi hakkında herhangi bir kaydın bulunmadığı mecmua, aralarında nazire ilişkisi gözetilmeden genellikle son harflerine göre sıralanan gazelleri ihtiva etmektedir. Çalışmada eserdeki bütün şiirler hem divan hem de diğer tarihi kaynaklarla karşılaştırılmış, rivayet farkları ile tek tanıklı şiirlerin tespit edilmesine, metin tesisine ve şairlerin edebî kişiliklerinin daha iyi anlaşılmasına yönelik veri sağlanmasına çalışılmıştır. Dîvânının varlığı bilinmeyen ve çalışma yapılan mecmualarda az sayıda şiiri bulunan Vefâyî'nin yeni gazelleri ile Sâfi'nin yayımlanan divanında bulunmayan gazelleri çeviri yazıları ile verilmiş; şiirler biçim ve içerik yönünden incelenmiştir. Yeni şiirlerin ne ölçüde güvenilir ve geçerli olduğu konusunda hükümde bulunabilmek amacıyla derleyicinin başvurduğu kaynaklar hakkında araştırma yapılmıştır. Ayrıca hazırlanan matla diziniyle mecmuanın içeriği açığa çıkarılarak dönemin şiir zevki hakkında çıkarımda bulunulmasına katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: Şiir Mecmuası, divan edebiyatı, 15. yüzyıl

A poetry majmua containing the new poems of Sâfi and Vefâyî

Abstract

Sermet Çifter Research Library, archive number Y-280, *Mecmû'a-ı Eş'âr* is remarkable for the professions of the artists whose poems were compiled. Ahmed Pasha (Ahmed), Mahmud Pasha (Adni), Cezerî Kasım Pasha (Sâfi) and Cezerî-zâde Mahmud Pasha (Vefâyî), whose poems are in the journal, served in high-level bureaucracy such as grand vizier, vizier, treasurer, and marksman in the palace during the reign of Sultan Mehmed the Conqueror. made; They are poets who wrote works in the same neighborhood, sometimes patronized each other, and thus influenced each other's artistic life. The journal, in which there is no record about the date of compilation and compiler, contains ghazals, which are generally ordered according to their last letters, without considering the nazire relationship between them. In the study, all the poems in the work were compared with both the divan and other historical sources, and it was tried to determine the single-witness poems with the differences in the narration, to provide data for the establishment of the text and a better understanding of the literary personalities of the poets. The new ghazals of Vefâyî, whose divan is not known and who has few poems in the journals studied, and the ghazals that are not found in Sâfi's published divan are given with translations; The poems were examined in terms of form and content.

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı (Van, Türkiye), sercanakdas@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0003-2087-5800 . [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 09.06.2023-kabul tarihi: 20.07.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1331492]

In order to be able to judge to what extent the new poems are reliable and valid, a research has been made on the sources used by the compiler. In addition, it is aimed to contribute to making inferences about the poetry taste of the period by revealing the content of the majmua with the prepared matla index.

Keywords: Poetry Majmua, divan poetry, 15th century

1. Giriş

Edebiyat terimi olarak çeşitli konuların işlendiği yazıları içeren kitap, şiir defteri anlamında kullanılan mecmualar, belirli bir muhteva ve formu oluşmamış derleme eserlerdir (Aydemir, 2001: 148). Bu nedenle divan edebiyatı araştırmalarında ikinci derece öneme sahip kaynaklar arasında değerlendirilir. Ancak bazı şairlerin divan tertip etmemesi ya da divanlarının günümüze kadar ulaşamaması, şiir mecmualarının değerini artırmaktadır.

16. yüzyıldan sonra sayı ve çeşit bakımından zenginleşen mecmuaların tasnifi, son yıllarda araştırmacılar tarafından farklı bakış açısıyla hazırlanan incelemelere konu edilmiştir. (Kılıç, 2012: 77-79; Gürbüz, 2012: 99-112). “Şairlerin mensubiyeti/aidiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar/Aynı zümreye mensup şairlerin şiirleri toplayan mecmualar” alt başlıklarında sınıflandırılan (Gürbüz, agm, 111) mecmualara örnek olabilecek bir eserin tanıtımı ve incelenmesi bu makalenin konusunu teşkil etmektedir. *Mecmû'a-ı Eş'âr*, baş ve son bölümü ile iç sayfalarında eksik yaprakları olmasına rağmen şairlerinin divan edebiyatının ilk dönem temsilcilerinden olması, ilk kez tanıtılacak manzumeleri ihtiva etmesi ile dikkat çekici hususiyetlere sahiptir.

2. Mecmuanın biçim ve içerik hususiyetleri

2.1. Mecmuanın tavsifi ve tertip özellikleri

Sırtı meşin, üstü ebru ciltteki 80 yapraktan oluşan, 16x6 (11x3) cm ölçüsündeki mecmuanın baş ve son bölümü eksiktir. Mecmua, yaprakları dağıldıktan sonra yanlış dikilerek ciltlenmiştir. İlk bölümdeki boş sayfalara (1-7a) faklı yazı karakteriyle Nakşî (4a), Şem'î (6a), Nef'î (6b), Nâbî (7a)'ye ait birer gazel ve şairi belirtilmeden Türkçe ve Farsça beyitler yazılmıştır. Düzensiz görünümdeki bu bölümde bazı sayfalar boş bırakılmıştır (2a, 3a, 4b, 5). Son bölümde ise 78 ve 80a'da şairi belli olmayan gazel ve müfretler kaydedilmiştir. Mecmuadaki şiirler tek sütuna altın varaklı cetvelle yazılıdır. Başlıklar da altın varakla yazılmıştır.

Talik hatla değişen sayıda satırla tertip edilen mecmua hem biçim hem de imla bakımında itina ile hazırlanmıştır. Düzeltilen, silinen ya da sayfa kenarlarına yazılan herhangi bir ifade, beyit bulunmamaktadır.

Mecmuada mürettib ve tertip tarihine dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Sermet Çifter Kütüphanesi Kataloğu'na göre mecmua, 16. yüzyılda hazırlanmıştır. Bu bilgi, şiirleri derlenen şairlerin yaşadığı yüzyıldan hareketle verilmiş olmalıdır. İncelemenin ilgili bölümünde esas alınan kaynaklardan hareketle mecmuanın yaklaşık hazırlanma zamanı hakkında değerlendirme yapılacaktır. Yazmanın baş ve sonuna eklenen yapraklardaki şiirlerin sadece 17. yüzyılda yaşamış şairlerin eserlerinden alıntılanmış olması bu bölümlerin de yaklaşık anılan yüzyılda eklendiğini düşüncesini güçlendirmektedir.

Mecmuadaki şiirler, şair mahlasının ilk şiirde *râst* başlığı ile verilmesinden sonra genellikle son harflerine göre sıralanmıştır. Bu sıralamada nazire ilişkisi ya da farklı bir kriter tespit edilememiştir. Buna göre incelemeye konu edinen eser, tertip edilen kişisel zevkini yansıtan bir gazel mecmuasıdır.

2.2. Mecmuanın kaynakları hakkında

Mecmuanın metin neşri çalışmalarındaki güvenilirliğini belirlemek amacıyla kaynakları araştırılmıştır. Bu amaçla öncelikle divanları günümüze kadar ulaşan üç şairin divan nüshaları ile mecmuadaki şiirler kıyaslanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şöyledir:

Mecmuada Ahmed Paşa adına kaydedilen gazellerin tamamı *Divan*'ın tenkitli neşirlerinde bulunmaktadır (Tarlan, 1966; Kadaş, 2022). Buna göre divanın tespit edilebilen bütün nüshaları mecmudaki şiirlerle karşılaştırıldığında şu verilere ulaşılmaktadır: Gazellerin sıralaması ve rivayetleri, Topkapı Sarayı Yazma Eser Kütüphanesi, Hazine, 1096 arşiv numaralı divan nüshası ile tam olarak uyumludur. *Hazine*, şairin vefatına yakın -yaklaşık 1490- kaleme aldığı şiirlerini ihtiva eden nüshalar arasında yer almaktadır. Müstensih, esas aldığı nüshanın dışında farklı kaynaklara da başvurmuş, şiirlerin yazımında özenli bir tutum sergilemiştir. Bu bakımdan *Hazine*'nin erken dönemde hazırlanmış, metin tesisinde öncelik verilen nüshalar arasında olduğu değerlendirilmektedir. *Hazine* nüshası hakkındaki bu veriler, mecmuanın da yaklaşık yazılma zamanı ve şiirlerinin güvenilirliği hakkında çıkarım yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Mahmud Paşa'ya ait gazeller, *Adnî Divanı*'nın tenkitli metninde bulunmaktadır (Kufacı, 2006). İstanbul Üniversitesi, 1962 arşiv numaralı nüsha ya da bu nüsha ile benzer özelliğe sahip bir kaynaktan yararlanarak kaydedilmiştir. Kaynak nüshadaki şiirler harf sırası gözetilmeden sıralanmıştır. Bu nitelik mecmuanın mürettibi tarafından da benimsenerek mecmuaya yansıtılmıştır. Mecmuadaki Adnî şiirlerinin kaynağı olduğu değerlendirilen *Üniversite*, şiir sayısı ve rivayetlerinin tutarlılığı ile ön plan çıkan nüshalar arasındadır.

Kasım Paşa'nın şiirlerini içeren neşir, bir divan nüshası ve 7 mecmuaya dayalı olarak hazırlanmıştır (Sevgi ve Sevindik, 2016). Mecmuada Sâfi adına kaydedilen şiirlerin neşre esas olan hiçbir kaynak ile tam olarak benzerlik taşımadığı sonucuna varılmıştır. Dokuz gazele herhangi bir kaynaktan rastlanmadığından gazeller tek tanıklıdır. Mecmudaki gazeller, neşirdeki gazellerin beşinde bulunmayan altı beyti de ihtiva etmektedir.

Cezîrî-zâde Mahmud Paşa'nın bir divan tertip ettiğine dair veriye ulaşamamıştır. Nazire mecmualarında şair adına kaydedilen dokuz gazel ile mecmudaki gazeller karşılaştırılarak incelendiğinde şu sonuca ulaşılmaktadır: Nazire mecmuaları ve incelenen mecmuadaki Vefâyî'ye ait şiirler arasında rivayet farkı çok azdır. Gazeller bir temel kaynaktan -muhtemelen mecmualar aracılığıyla- yayılmıştır.

Mürettibin birinci elden kaynaklara başvurması, derlediği şiirleri müdahalede bulunmadan olduğu gibi aktarması incelenen eserin güvenilirliğini artıran hususlar olarak öne çıkmaktadır.

2.3. Mecmuadaki şairler

Mecmuada gazellleri bulunan sanatçılar, Fatih Sultan Mehmed'in padişahlığı döneminde üst düzey bürokratik görevler yapmış; şiir çevresinde yer almış ve padişah tarafından himaye edilmiştir. Mecmuadaki şairler ve şiir sayısı şöyledir:

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714 e-posta: editor@rumelide.com tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714 e-mail: editor@rumelide.com, phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

1	Adnî	12
2	Ahmed	37
3	Sâfi	29
4	Vefâyî	21

Mahmud Paşa (Adnî), Fatih Sultan Mehmed'in veziriazamı, enderun kökenli bir devlet adamıdır. Sanatçı ve âlimleri himaye etmiş, öldükten sonra veli mertebesinde telakki edilmiştir (Tekindağ, 2003). Mecmuadaki şairlerden Sâfi onun şiir çevresinde bulunmaktaydı.

Ahmed Paşa (Ahmed), Fatih Sultan Mehmed'in veziri, musahibi olmuş; ilmiye kökenli bir devlet adamıdır. Ahmed Paşa'nın Fatih tarafından azledildikten sonra *kerem* redifli bir ıydiye yazarak Mahmud Paşa'ya sunduğu ve himaye edilme talebini iletmiş görüşü vardır (Olgun, tarihsiz: 2).

Kasım Paşa (Sâfi), Fatih döneminde defterdarlık, nişancılık, vezirlik görevlerinde bulunmuş ilmiye kökenli bir devlet adamıdır (Sevgi ve Sevindik, age: 9). Sehî Bey, Kasım Paşa'nın mecmuada şiirleri bulunan Cezerî-zâde Mahmud Paşa'nın hizmetinde ilim ve marifet tahsil ederek fazilet, fesahat ve belagat sahibi olduğunu ifade etmiştir (İsen, 1998: 64).

Mahmud Paşa (Vefâyî), hakkında en az bilgiye ulaşılan şairdir. Sehî Bey'in "Mevlana Vefâyî" adıyla tanıttığı Mahmud Paşa, Fatih Sultan Mehmed'in nişancılığını yapmış ilmiye kökenli bir devlet adamıdır. Osmanlı Devleti'ne inşa üslubu ve yazışma kurallarını getiren kişi olarak tanıtılır. Sehî Bey, Vefâyî'nin Fatih'in eski musahip, nedimi olarak itibarının vezirlerden daha fazla olduğunu ifade eder (İsen, age: 64, 65).

2.4. Mecmudaki Tek Tanıklı Gazeller Hakkında

Mecmuadaki 26 gazel tek tanıklıdır. Bu şiirlerin şairlerine göre biçim ve içerik özellikleri şöyledir:

Sâfi'ye ait şiirlerin dokuzu *Sâfi Divanı*'nın tenkitli neşrinde bulunmamaktadır. Gazeller muhteva ve şekil yönünden neşirdeki şiirler ile benzer özelliklere sahiptir. Şiirlerde sevgiliye duyulan aşkın ifadesi ve sevgilinin güzellik unsurlarının tasvirine ağırlık verilmiştir. Dinî-tasavvufî unsurların kullanımına yeni şiirlerde de rastlanmamıştır.

Sâfi'nin mecmuadaki bir gazeli ile neşirde kullanılan divan nüshasında yer alan bir gazel; redif, ölçü ve içerik bakımından benzer özellikler taşımaktadır. Bir beyit her iki gazelde de bulunmaktadır. *Divan*'daki gazelin redifinin sadece bir sözcükle sağlanması, teknik yönden daha güçlü olması mecmuadaki gazelin muhtemelen daha erken dönemde yazılan, tashih edilmemiş hâli olduğunu düşündürmektedir:

Gözün kim zülfünün gözler kırasın

Çomaz hergiz kaşuñuñ yaykırasın (SD, G.148)

Gözün âhy'la kaşuñ yâ kırasın

Gören bilmez dahı ağ u kırasın (vr. 8a)

Sâfi'nin tek tanıklı gazellerinin çoğu 7 (4 gazel) beyitten oluşmaktadır. Diğer gazeller 8 (2), 5 (2) beyitlidir. Bir gazelin ise iki beyti bulunup diğer beyitlerinin olduğu yaprak kayıptır. Gazeller kafiye ve redif açısından değerlendirildiğinde ise şairin Türkçe ek ve kelimelerle kurulan redifleri daha sık tercih

Adres
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

ettiği görülmektedir: -ıdır (G.1), -ı şıdı (G.3), -a düşürme (G.4), üstine (G.5), -i gördük mi (G.6), var (G.9). Şiirlerde dört aruz bahrinde altı farklı kalıp bulunmaktadır. Buna göre en sık tercih edilen aruz bahri remeldir (4). Diğer bahirlerdeki şiir sayısı ise hezec (3), muzari (1) müctes (1)tir.

Vefâyî'ye ait şiirlerin on yedisi tek tanıklıdır. On bir gazelin bütün beyitlerinin olduğu yapraklar bulunup diğerleri büyük ölçüde kayıptır. Vefâyî'ye ait tek tanıklı "bağışlar" redifli gazel ile Sâfi'nin Câmi'ü'n-Nezâ'ir'de zemin şiir olarak kaydedilen gazeli arasında nazire ilişkisi tespit edilmiştir:

Cemâlün rûhıma reyhân bağışlar
Vişâlün derdüme dermân bağışlar (SD, 167)

Dile derd ü gamuñ dermân bağışlar
Tene zaḥm-ı ḥadengüñ cân bağışlar (vr. 69a)

Vefâyî'nin ulaşılabilen gazelleri âşıkane tarzıdır. Bazı şiirleri ahengi ön planda tutan renkli söyleyişleri bakımından Ahmed Paşa'yı andırmaktadır:

Âh kim cân u gönül ḥaste vü zâr oldı yine
Derd-ile mûnis u sevdâ-ile yâr oldı yine (G.11/1)

Nefes-i bād-ı sâbâ hem-dem-i cân oldı yine
Zülf-i dil-dâr meger müşk-i feşân oldı yine (G.12/1)

Şairin bir gazelinde ise tasavvufi imajlardan yararlandığı görülmektedir. Gazel, şairin bu yönünü ilk kez açığa çıkarmaktadır:

Bu Vefâyî'nün güzeller gözgüsinden gördüğü
Ḥüsn-i muṭlaḳdur ki nûrından gönül mesrûrdur (vr. 63b)

Vefâyî'nin "gelmişem" redifli gazelinde ise biyografisi hakkında bir veriye ulaşılmaktadır: Bu gazele göre Vefâyî, Osmanlıya muhtemelen Sultan II. Murad Dönemi'nde gelmiştir. Gazelde geçen ifade, Sehi Bey tarafından aktarılan şairin Fatih'in saltanatının ilk dönemlerinde yaşamış, önemli bir devlet adamı olduğu bilgisini de doğrulamaktadır:

Dervişem ol ki 'âlemi deryüze eyleyüp
Sultân Murâd Ḥân diyü ḥassâna gelmişem (vr. 18a-18b)

Vefâyî'nin tek tanıklı şiirlerinin beyit sayısı Sâfi ile benzer özelliktedir. Şiirler çoğunlukla 7 beyitten oluşmaktadır. Oran bakımından daha sınırlı olsa da Türkçe kelime ve eklerle kurulan redifler Vefâyî'nin gazellerinde de görülmektedir: -a gelmişem (G.1), -e ben (G.9), oldı yine (G.11, 12), bağışlar (G.13), degül (G.16). Vefâyî de divan şiirinin sık kullanılan aruz kalıplarıyla şiirlerini kaleme almıştır: Remel (12), hezec (3), muzari (1), müctes (1).

3. Tek tanıklı gazeller

3.1. Sâfi'ye ait tek tanıklı gazeller

1,2

mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilû fâ 'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. İzün tozu ki kanlu gözümün 'ilâcıdur
Kühl-i cevâhiri ço kim anuñ revâcıdur
2. Çarh üzre nâl-i hüsnüñi tunc itmege mehûñ
Kurş-ı güneş didükleri kızmışca sâcıdur
3. Dilden hadeng-i gamzeñ men' itdigüm bu kim
Şîrîn lebün öñünde iñen cānum acıdur
4. Mey-gün lebün hayâli-y-ile fi'l-meşel gözüm
Rengîn şarâbla tolu cām-ı zücâcıdur
5. Ol serv-i ser-firâz ki gördükce şanuram
Bâğ-ı behişt içinde tûbâ ağacıdur
6. Şimden girü ne gam bize çün kim delîl olan
Râh-ı gamuñda her gice hüsnün sarrâcıdur
7. Cānâ kim ola kim seni ol sevmeye velî
Şâfî bilürsin arada muhlîş du'âcıdur

2,3

fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ta'n ider gülşene gül-gün yañağı dilberümün
Harf atar şekkere şîrîn tuşağı dilberümün

² 1 18a-18b

³ 2 18b-19a

2. Semen ü nesteren ü yâsemen degül bitirür
‘Arz-ı ẖv̱ābla rengin yañağı dilberümüṉ
3. Dîl ü cāndan teşne durur ẖūr-ı bihişt
Olalı ḵāmeti ṯūbā budağı dilberümüṉ
4. Yine dil-murğî şayd eyledi āzādeligüṉ
Dāne-i ẖalle zülfi ṯuzağı dilberümüṉ
5. Ḵamu ḵāfirleri baş üzre ṯudup mü ‘m̱in olur
Ḵanķı deyr içre ki başsa ayağ dilberümüṉ
6. Dutışup āteş-i ‘aşķ-ile cān u göṉül
Eyle şān cān u göṉüldür ocağı dilberümüṉ
7. **Şâfi**‘yem kim ğam-ı cānān-ıla cān ẖaste yiter
Beni şāğ eylemez illā ḵucağı dilberümüṉ

3,4

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine ol şūh-ı cihān ẖātır-ı ğam-ẖv̱ārı şıdı
Yine cān gevherini la ‘l durur yārı şıdı
2. ‘Ahd ü peymānı gibi göṉlümüzüṉ şişesini
Yok yire ṯaşa çalup yār-ı cefā-kārı şıdı
3. Şaçı sünbüllerini berg-i gül üzre ṯağıdup
Gül-i şermende kılup revnaķ-ı gül-zārı şıdı
4. H̱üsn bāzārına germ olmasun iṉende degül
Ki zamāne nice ārāste-i bāzārı şıdı
5. Çeşm-i mestüṉ şanemā ṯır ü kemān alup ele
Bir ẖadeng-ile hezārān dil-i efkārı şıdı

6. Her kaçan hışm idüp ağıarı kapuñdan savarsuñ

Şanuram şāh-ı cihān leşker-i küffārı şıdı

7. Mest ü şūrīde olup **Şāfī** lebün şevk-ile

Düşdi mey-hānelere tevbe-i bī-‘ārı şıdı

4.5

mef’ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zülfün tağıdup gönlümi sevdāya düşürme

Āşüfte vü ser-geşte idüp pāye düşürme

2. Ağzuñla bilün rāzını keşf itme hemīşe

Yok yire ciħan hālkını ğavġāya düşürme

3. Sünbül saçuñı lāle vü gül üzre tağıtma

Her dem girih ol zülf-i semen-sāya düşürme

4. İzün tozını şalma gözüm yaşına her dem

Naqd-i dil ü cāndur anı deryāya düşürme

5. **Şāfī** leb-i la ‘lünden umar cām-ı muşaffa

Luţf eyle anı bāde-i ħamrāya düşürme

5.6

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Pertev-i ħüsnuñ düşelden şem‘-i ħaver üstine

Çigzinür pervāne gibi māh-ı envār üstine

2. Zülf ü ħaddüñ ħasretinden cān u rānün giceler

Nürdan kändil aşar bedr-i münevver üstine

⁵ 4 37b-38a

⁶ 5 69b-70a

3. Sen semen sîmāya te'şîr itmek için âfitâb
Sāye şalmış sünbülün berg-i gül-i ter üstine
4. Şolmasun nâzik tenün gül yâsemenden gül gibi
Tāze tāze pîrehen ki şol semen-ber üstine
5. Görelî reyḥān şaçun sünbüllerin pençe dutar
Anuñ için bağbānlar şu seperler üstine
6. Zülfüne taḥsîn iderler kıl kalem alup ele
Ḥaṭṭ-ı reyḥān yazalı gül-berg-i aḥmer üstine
7. Leblerün nâzûklığı'yle ḥalka-i şîrînlîkün
Dem-be-dem efsûn okur kand-ı mükerrer üstine
8. Āb-ı âteş-reng içinde 'aksini görmüş gibi
Cân virür **Şâfi** mey-i la'îl dilber üstine

6,7

mefâ 'ilün fe 'ilâtün mefâ 'ilün fe 'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Dilâ sen ol şānem-i dil-peẓîri gördün mi
Emîr-i ḥüsn-i şeh bî-naẓîri gördün mi
2. Ayağda kalmış-iken ben ġarîbe raḥm iden
Vefâ vü luṭf ıssı dest-ġiri gördün mi
3. Cefâ vü cevve taḥammül gerek dimiş 'âşîk
Bu yolda zevk u şafâdan ḥabîri gördün mi
4. Ağardı kara saḳalı kesilmez oğlandan
Ḥarîf-i mey-gede şol rind-i pîri gördün mi
5. Cemâl-i şem 'ine pervâne gibi nice yanar
Kemîne **Şâfi**'yi rûşen zāmîr gördün mi

7.⁸*fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.

.....

Kamı t̄ālī' ki gelüp encümen-i ārāya şeref

2.

Dil-i **Şâfî** anı cān gibi nice sevmeye kim

Gögden inmiş durur ol tal'at-ı zībāya şeref

8.⁹*mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün*

+ - - - / + - - - / + - -

1.

Gözün ālyı' la qaşuñ yā qarasın

Gören bilmez dağı ağı u qarasın

2.

Cemālünsüz baña cānā ne dirlik

Cihān didükleri olur qarasın

3.

Özün göynür firākuñda gözümün

Tapuña 'arz idersem mācerāsın

4.

Revā mıdur benüm kanlu yaşımı

Kara topraklara her dem qarasın

5.

Cefā vü cevı okını atmağı için

Nice bir fitneler yayan qarasın

6.

Harāmî gözlerüne hey dir-iseñ

N'ola bir sözle biñ cān kırtarasın

7.

Raķīb inen çoğaldı şehir içinde

Aña kıldı kim it gibi qarasın

8.

Leb-i cān-bağşına **Şâfî** irerseñ⁸

7 8b

⁹

8 8b-9a, 69b

Adres

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
 Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
 Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
 Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
 Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Ḥayāt-ı cāvidānīye arasın

9.¹⁰

mef'ülü mefā'ülü mefā'ülü fe'ülün

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Şol pîr olası dîr imiş oğlanum atum var
Nügerlerüm av-keş kamu yārāğ u yatum var
2. Didüm hîç atuñ var şanma toğrusın eyit
Didi nem ola arada kıru muḥabbetüm var
3. 'Āşıkklar öninde yüzümi yire kıoyuban
Miskînlükle bende hemān tozca yatum var
4. At istedi benden ki bine cüst didüm kim
Uyluğunā lāyık mı ki bir başı kıatum var
5. Āğyāra tefāzul idüp anca dimiş olam
Devletlü yüzüñi göreyüm bir hüccetüm var
6. Ğam yüküne ser-bāz olalı cevriñi dilber
Her yirde raķībüm gibi biñ tenbel itüm var
7. Abdāl ata oğluna kötek-ile
Yolsuzluğ idüp belki letüm var

3.2. Vefâyî'ye Ait Tek Tanıklı Şiirler

1.¹¹

mef'ülü fā'ülätü mefā'ülü fā'ülün

- - + / - - + + / + - - + / - - +

- 1.¹² kıulam ki dergeh-i sulṭāna gelmişem
Mūram ki pāy-i taḥt-ı Süleymān'a gelmişem

¹⁰ 9 74a-75a

¹¹ 1 63a-30b

¹² 1a. Dizenin başındaki ifade silinmiştir.

2. Dervîşem ol ki ‘âlemi deryûze eyleyüp
Sulţân Murâd Hân diyü hassâna gelmişem
3. Şekker lebûnde tûţî-yi ser-sebz gibi ben
Hızram ki gerd-i çeşme-i hayvâna gelmişem
4. Şol la‘l-i hâtemündeki pîrûze haţţ mişâl
Mûrâm ki kaşd-ı mühr-i Süleymân’a gelmişem
5. Bârî **Vefâyî** zulm elinden güzellerün
İder ki ‘adl u dâd ‘avn-ı sulţâna gelmişem

2,¹³*fe ilâtün fe ilâtün fe ilâtün fe ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ğaybdan şehd-i mey-i şîrîn tudağın âmedini
Yohsa naḥl kıddüñe tâze raḥbdür medeni
2. Gözüñ âhûsı yüzüñ gülşen-i ṭarfın ṭolanır
Göre beñzer ki ‘izâruñdaki âb u çemeni
3. Daḥı berâberce güzêr eylemedi ḥüsn ü cemâl
Fülk-i ḥüsnde çün buldı bu sen sîm-teni
4. Zülfüñüñ çınlarınüñ ğayret ey türk-i Hıṭâ
İtdi pür-ḥün-ı ciger nâfe-i müşk-i Hoṭeni
5. Yanmasun ay bu gice ebr-i hicâbından it
Rüşen itdi çü yüzüñ mihri hezâr encümeni
6. Dem-be-dem kıollarını zülfüñ uzatdığı budur
Ki koca ḥırmên-i gül-bergle ter-yâsemeni
7. Çün güher naẓm ide vaşfında **Vefâyî** dişüñüñ
Şadefinde aḳıdur gözleri dürr-i ‘Adeni

3.¹⁴*fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Zülf ü dendân u kaşuñdan yine şekl-i hüsni

Görelî cān u gönül istemez illâ ki seni

2. 'Işk dervîşliğine çü kadem başdı gönül

İtdi cān boynına menkûl bu müşkîn reseni

3. 'Anberî'n sünbülün olalı güzêr-gāh-ı nesîm

Açuban nāfe-i Çîn hoş-nefes itdi eseni

4. Görelî nergis-i ser-mestüni uyhûda şehir

Görmedi dîde-i pür-nem dağı her güzêr seni

5. Şi'rini şanma **Vefâyî**'nün ola bî-hûde

Ögreden 'aşk durur aña bu lutf

4.¹⁵*mef'ûlü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün*

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Sâkî şîfat ele ger ayağ ala lāleler

La'l-i revān pür ola 'akîk piyāleler

2. Zülfün kemend ü tîr ü kemān kirpigün kaşuñ

.....

¹⁴ 3 31b-32a¹⁵ 4 32a

5.¹⁶*mefâ ilün fe ilâtün mefâ ilün fe ilün*

+ - - - / + + - - / + - - - / + + -

1.

Belî belâ bile bağlandı ‘ahd-i rûzı elest

2. N’ içün şikeste’ de dil şîşesini seng-i sitem

Kaçan düriüst olısar âb-gîne bolsa şikest

3. **Vefâyî** lâ dimez cevre lîk şabr idemez

Ki dost şahna düşmenleri’yle dest-i bedest

6.¹⁷*fâ ilâtün fâ ilâtün fâ ilâtün fâ ilün*

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ey ki gülden lâle-i ruhsâruñ aldı âb-rû

Gördi zülfün destesin itdi benefşe ser-fürû

2. Halka fâş itdünçün sırrını la ‘ün şavkınuñ

Gevher-i eşküm hacâletden olubdur şerh-ru

3. Ey gönül şaydı meger okdan şakın

K’ ol kemân ebrûya kıan dökme ezelden oldu hû

4. Hâl yanmış hırmenümden götürür cev cev hisâb

Zülfdür hâlin perîşânlıklarumuñ mû-be-mû

5. Künc-i mescidden eger zerķ-ile zâhid dise hâ

‘Aşık itsün kûşe-i meyhânededen şevķ-ile hû

6. Zehr ü ‘aşķı şöyle taķsım eylemiş ķassâm kim

Zâhîdüñ düşünde ola seccâde vü rindüñ sebû

¹⁶ 5 32b
¹⁷ 6 32b-33a

7. Zülfün zencîr-i sevdâsı'yla var ol ser-keşün

Şifte-i Mecnûn-şifat küşte **Vefâyî** kûbkû

7.¹⁸

fâ ilâtün fâ ilâtün fâ ilâtün fâ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ey cemâlün pertevinden çihre-i hürşid-i zerd

Huld bâğı gülşeninden hüsnuññ bir berg-i verd

2. Leblerün cāmından irdi her başa sūz u güdāz

Gözlerün mekri'yle 'ālem tōldı ğavġā vü neberd

3. H'āb-ı ħargūşına āhū gözlerünññ aldanup

Şayd olur zülfün kemendi bendine her şîr-merd

4. Bāde-i la'lün ne meşrebden nişāñ gösterdi kim

K'oldı zāhid-i mürîd pür-derd-i sāl-i ħired

5. Sen şatranc-ı bisātında ruhuñ şah-māt yüz

İtmesün bizümle çarĥ-ı ħoĥka-bāz āhenün nerd

6. Zevraĥ-ı hūr her seher eşigimün ħarĥ-ı baĥr-ı hūn

Çarĥ-ı Nîl'i her ğice dūdumla kân-ı lāciverd

7. Çün iki ālemde hüsni'yle ħabîbün ferddür

Ol **Vefâyî** sen dahı göyninden 'aşĥ-ile ferd

8.¹⁹

fe ilâtün fe ilâtün fe ilâtün fe ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

Yüzidür şubĥ-ı Vefâyî dilidür şem'-i seher

Ger tebessüm ide bî-çāre ider cān teslîm

¹⁸ 7 33b-34a
¹⁹ 8 62b

9.²⁰*fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dil virelden berü şavķ-ı leb-i cānāneye ben
Virmiş olam nice peymāne-i peymāneye ben
2. Hüsnuññün şem 'ine per yaķalı pervāne-i dil
Yanmağ öğretmiş olam nice pervāneye ben
3. Korkaram şehir oda yaķa diyü ser-tā-ser
Dāğ kim kōmışam anı dil-i dīvāneye ben
4. Bulmuşam gizlü kāmı küncde genc-i ğam-ı 'aşķ
Yüz dutaldan berü bir menzil-i vīrāneye ben
5. Nüş **Vefâyî** üm u merdāna nişār eylemişem
Naķd-i bāzār-ı cihāmı ser-i meyḥāneye ben

10.²¹*fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün*

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.
Lā-cerem kendüye kendü nāzir u manzûrdur
2. Bu **Vefâyî**'nün güzeller gözgüsinden gördüğü
Hüsni mutlakdur ki nûrından gönül mesrûrdur

²⁰ 9 62b-63a²¹ 10 63b

11.²²*fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh kim cān u gönül haste vü zār oldu yine
Derd-ile mūnis u sevdā-ile yār oldu yine
2. Rūz-ı bahtum ruḥuñ mihri'y-le rūşen iken
Zülf sevdası'yla çün şeb-i tār oldu yine
3. Yine 'āşıkларуñ miḥnetle öldürmek
Her zamān ğamze-i ḥūn-rīz ki kār oldu yine
4. Bulban dīde-i cilā ṭal'at tābānuñdan
Gün yüzüñ karşısına āyine-dār oldu yine
5. Baña şimden girü ne derd-i ser-i leyl ü nehār
Dile çün zülf ü ruḥuñ leyl ü nehār oldu yine
6. 'Anberīn sünbülüñe olalı meşāta şabā
Nice cān u dil ayağuna nişār oldu yine
7. Ser-nüviştin bu **Vefâyî**'nün iden baña 'ayān
Şafḥa-yı gülde ḥaṭṭ-ı müşk-i ğubār oldu yine

12.²³*fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nefes-i bād-ı şabā hem-dem-i cān oldu yine
Zülf-i dil-dār meger müşk feşān oldu yine
2. Ey perī devr-i kâmerde n' içün şüh gözün
Fitne-engīz idüp āşub-ı cihān oldu yine

²² 11 64a-65a²³ 12 65a-65b

3. N'ola Mecnûn gibi ger olur isem hayrete ğark

Her yaña şuret-i Leylî çü 'ayân oldu yine

4. Ahter-i bahtına ruhuñ mihr muķâbil olmış

Sezerem burc-ı sa'âdetde kırân oldu yine

5. Berg-veş bād-ı belâ itmişken h'âb-âmîz

Dem-i 'İsî dil-i pejmürdeye cân oldu yine

6. Ğonce-i dilde meger oldu nihân hurde-derd

K'ışı cân bülbülinüñ âh u figân oldu yine

7. Bu **Vefâyî** dün ü gün süsen-i âzâde gibi

Vaşf-ı hâlinde dilüñ raṭb-ı lisân oldu yine

13,24

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Tal'atüñ gibi kamer ol şeb-i gîsûda degül

Ḳand-ı pākîze lebün gibi mey âlûde degül

2. Kûşe-i gülşen inen nergisünüñ h'âbuñı

N'icün ol şüh-ı cihân bir nefes âsûde degül

3. Beñzer ol âteş-i ruḥsâr yaķar dâne-i müşki

Uşbu ḥaṭṭ-ı düddur anuñ eşeri dūde degül

4. Dūd-ı âhumdur iden sakfını Nîl-i felekün

Lâciverd-ile yaķîndür kim ol endûde dūgöl

5. Çün ḳabûl-ı nefes itmege kemer-beste durur

Bes **Vefâyî** bu neyün nâlesi bî-hûde degül

14.²⁵*mef'ülî fâ 'ilâtün mef'ülü fâ 'ilâtün*

- - + / - + - + / - - + / - + - +

1. Ol kıuds-i şâhidine kim bağlamış niķābı
Kim gizlemiş sehābuñ altında āfitābı
2. Şol çihrenüñ gülünüñ kim virdi reng u bûyın
Şol zülf-i sünbûline kim virdi pîç ü tâbı
3. Bîmār-ı cān lebûnden bir kaçre şerbet nûş
İtse su'āl anuñcün kimdür viren cevābı
4. Otağ-ı dilde kırdı hûsnüñ hayālî bir bezm
K'anuñ şarābı hûndur nuķlı ciger kebābı
5. Ey hûsn nev-bahārî haddüñle 'ārızuñdan
Uş lāle-zār-ı çeşmüñ oldu revāne ābı
6. Dem-sāz-ı 'aşkıdur ney gûşına söyle rāzuñ
Ey perde-sāz-ı muṭrıb ter-nağme düz rübābı
7. Olsa Vefāî pinhān yār āşikār olur çün
Ma 'şûķ çihresinüñ 'āşık durur hicābı

15.²⁶*meḡā 'ilün meḡā 'ilün fe 'ülün*

+ - - - / + - - - / + - -

1. Dile derd ü ğamuñ dermān bağışlar
Tene zaḡm-ı ḡadengüñ cān bağışlar
2. Kılıcaķ đarb-ı 'aşkuñ küştesine
Ne cān kim 'ömr-i cāvidān bağışlar

²⁵ 14 68a-68b²⁶ 15 69a

3. Şabā beñzer irişür Mışr-ı cāndan

Ki bûy-ı Yûsuf-ı Ken ‘ân bağışlar

4. Dehānuñ yār-ı la ‘lûñ teşnesine

.....

16.²⁷

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Mest ider uş cānumuz bir nergis-i ālūde-ḥ‘āb

Ḥūn-ı dilden kıldı cevruñ cām-ı çeşmüm pür-şarāb

2. Tā ki ser-tāb eyledüñ zülfüñ ḥaddüñ üstine uş

Oldı zîr-i şebde ey dil-dār pinhān āfītāb

3. Çün şehāb oldı iyā ḥurşîd-veş müşkîn şaçuñ

Ne ‘acep ḥurşîde ger sāye şalarsa bu şehāb

4. Şun ‘-ı ḥālîḳ gāh kıdur la ‘l-i lûlû-yı şadef

Ki ide gül-berg üzre sünbül-i terden niḳāb

5. Tā kim ol şîrîn dehāndan kām-ı dil itdüm su ‘āl

Dutdı dendām ‘yla la ‘lini zihî ḥāzır-cevāb

6. Fıkr ḥarc itdüm bilüñe bağlanır hûş-ı ḥayāl

Dişlerüñ yād itsem olur nazm-ı lûlû-yı hoş-āb

7. Tā kim oldı her ser-i müyuñda derdā cān u dil

Bildi ol mūdān **Vefâyî**’nün şehā uş gönli tāb

17,²⁸*fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün*

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine yüzün güline sümbülün niķāb olısar

Yine bu şîşe-i çeşmüm tolu gül-āb olısar

2. Hāyāl-i şol hattıññ āb-gün-ı 'ızāruñda

....

3.3. Sâfi Divanı Neşrinde Bulunmayan Beyitler

Mecmuadaki 5 gazele ait 6 beyit Sâfi Divanı'nın neşrinde bulunmamaktadır:

Kaşd idelden la 'line yārūñ raķīb-i kec-dehen

Ol ķadr taşlarıydı k'āğzında dendān kalmadı (27a, b.5)

Dürr-i eşküm hāk-i pāyüñe nişār olmağçün

Ķanlara batup bu dem deryā-yı 'ummāndan gelür (40a, b.3)

Açsa ağızı hokķasını dürr ü gevher saçılır

Yumsa la 'li dūrcini dürr-ile mercān gizlenür (43a, b.4)

Her taraıdan güller üzre tāze sünbüller şalup

Nergisi ķıldı müsahķar kākül-i müşķin-i dost

Āb-ı 'arızda yatar mānend-i mār u geh tırur

Āteş üzre çün semender kākül-i müşķin-i dost (71a, b.3-4)

Gün yüzlülerün nāzı beni yakmaya ey dost

Ger sāye-i dīvāruñ ola pūşt-i penāhum (75b, b.4)

4. Sonuç

Kültür tarihimizin önemli ürünlerinden olan mecmualar, edebiyatımızın hakkında sınırlı bilgiye sahip olunan temsilcilerinin tanıtılması için önemli bir yere sahiptir. İncelemeye konu edilen mecmua, nazire mecmualarında dokuz gazeli tespit edilen Vefâyî'nin hayatı ve edebî kişiliği ile ilgili yapılacak çalışmalar için daha çok veri sunmaktadır. Mecmuadaki bir gazele göre Mevlana Vefâyî, Sultan Murad Han'ın saltanatında -muhtemelen II. Murat Dönemi- Osmanlıya gelmiş; tasavvuftan da yararlanarak âşıkâne gazeller kaleme almış bir sanatçıdır. Şairin erken dönemde yazdığı değerlendirilen şiirlerinde daha tasvirici bir anlatımı varken gittikçe biçim ve içerik açısından daha uyumlu, âhenkli bir üsluba sahip

olduğunun izleri sezilmektedir. Tek tanıklı şiirleri tespit edilen diğer sanatçı Sâfi'nin ise divan neşrine eklenebilecek nitelikte dokuz yeni gazeli çeviri yazıları ile sunulmuştur.

Mecmuaların metin neşri çalışmalarında önemli bir işlevinin olduğu fikri yaygınlık kazanmaktadır. İncelenen mecmuaya benzer, sınırlı sayıda şairin eserlerinden parçalar ihtiva eden mecmuaların neşir çalışmaları için ne ölçüde güvenilir olduğu konusunda bir yaklaşım önerisi sunulmaktadır: Mürettibin tutumunu belirlemek, başvurduğu kaynakların güvenilirliğini saptamak amacıyla -varsa- birinci elden kaynaklara, divanlara ya da mecmualara başvurulmuştur. Şiirleri derlenen iki sanatçının, Ahmed Paşa ve Mahmud Paşa'nın, tespit edilen birer divan nüshası ile mecmua arasında yakın bir ilişki tespit edilmiştir. Söz konusu nüshalar divanların tenkitli neşirlerinde de kullanılmıştır. Ulaşılan bulgu, eserin metin neşri çalışmalarına kaynaklık etmesi bakımından araştırmacılara bir dayanak sağlamaktadır.

Mecmuanın mürettibinin şairlere yaklaşımı, şiir incelemeleri ve neşir çalışmaları için önemini artırmaktadır. Ayrıca tertibi bakımından mecmuaların tasnif çalışmalarına katkı sağlayacak niteliktedir. Divan edebiyatının yakın dönemde, çevrede yaşamış, devlet kademelerinde görev almış temsilcilerinin eserlerinden parçalar içerdiği için de dönemin edebî zevki hakkında fikir vermektedir.

Kaynakça

- Aydemir, Y. (2001). Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü. *Bilig*, 19(2), 147-154.
- Gürbüz, M. (2012). "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi". *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Hazırlayan: Aynur, H. vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları
- Gıynaş, K. A. (2017). *Pervâne Bey Mecmuası*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İsen, M. (1997). *Sehi Bey Tezkiresi Heşt-Behişt*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kadaş, S. (2022). *Ahmed Paşa Divanı: Tenkitli Metin-Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kılıç, A. (2012). "Mecmua Tasnifine Dair". *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Hazırlayan: Aynur, H. vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Kufacı, O. (2006). *Adni Divanı ve Adni Divanı'nda Benzetmeler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köksal, M. F. (2017). *Mecma'u'n-Nezâ'ir (İnceleme-Metin)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Morkoç, Y. (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi'ü'n-Nezâ'ir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi.
- Olgun, T. *Veliyyüddînoğlu Ahmed Paşa Dîvânı'nın Nesre Çevrilişi*. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi. F. S. Türkmen, No. 85.
- Sevgi, A., Sevindik, H. (2016). *Sâfi Dîvânı*. Konya: Palet Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1966). *Ahmed Paşa Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tekindağ, Ş. (2003). Mahmud Paşa. *İslâm Ansiklopedisi* (Cilt 27, s. 376-378). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mahmud-pasa>

Ek

Mecmuadaki gazellerin matla dizini

Adres
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Sıra	Şair	Gazelin Matlası	Vezin	Açıklama
1	Ahmed Paşa	Bir varak kâğıd ile yâr beni yâd idicek Bu şevâbı bulamaz biñ kûlın âzâd idicek (7b)	fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	APD, G.169
2	Adnî	Şekerün zehresini şehd-i lebün çâk eyler Kamerün çihresini mihr-i ruñuñ hâk eyler (8a, 9b, 10a)	fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	AD, G.10
3	Adnî	Gördüğümce 'anberin zülfî ruh-ı dildârda Mâr-ı müşg-efşân yatupdur sanuram gülzârda (10a-11a)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.81
4	Adnî	Mihrün-ile âhum ey meh-rû Süreyyâ'dan geçer Eşk-i çeşmüm kâtresi mevc urdu deryâdan geçer (11a-11b)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.4
5	Adnî	Seher yüzine habibün çü zülf-i şâm irişür Şikâr-ı mürğ-ı dil için hezâr dâm irişür (11b, 12a, 58b)	mefâ'ilün fe'îlâtün mefâ'ilün fe'îlün	AD, G.9
6	Adnî	'Âlemün dürr ile la'lin gözlerümden şalmışam Tâ ki 'aşkuñ baħrine gavvâş oluban talmışam (58b-59a)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.57
7	Adnî	N'idem ki hayâl-i nemek-i şeker-i nâbuñ Göstermez olupdur gözüme yüzini h'âbuñ (59a- 59b)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	AD, G.51
8	Adnî	Kanķi dil tahtında kim 'aşkuñ senün sulţân degül Bende-yi bî-derddür kim lâylık-ı dermân degül (60a)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.88
9	Adnî	Cemâlün ta'n ider mihr-i münîre Ruñuñ kâındadur meh-tâb tîre (12b-13a)	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	AD, G.79
10	Adnî	Nâzûklığı güle ruñ-ı zîbâsı öğredür Serve şalınmağı kâdd-i bâlâsı öğredür (13a-14a)	mef'ülü fâ'îlâtü mefâ'ilü fâ'îlün	AD, G.8
11	Adnî	Gözüm görelî kâmet-i serv-i revânuñ Me'vâ idindi cân u gönül asitânuñ (14a-14b)	mef'ülü fâ'îlâtü mefâ'ilü fâ'îlün	AD, G.91
12	Adnî	Ey gözüm gün yüzine rûşen nazar kıl dâ'imâ Likin ol çeşm-i siyâhından hâzer kıl dâ'imâ (15a-16b)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.2
13	Adnî	Zâhir oldukça yüzün mihrinden ey meh nûrlar Tağılur zülfün bigi ol dem şeb-i deycûrlar (16b-17a)	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	AD, G.13
14	Sâfi	Şanemâ mihr-i hacil tal'at-ı meh-rûyuñ ider Serv-i âzâdeyi bende kâdd-i dil-cûyuñ ider (17b)	fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	SD, G.79
15	Sâfi	Yüri hey şîve ile serv-i hırâmân idici Yüri hey hânde ile goncayı hândân idici (76b- 77a, 15b)	fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	SD, G.215
16	Sâfi	Şehründe şehâ bir nice vebaşlaruz biz Terk eylemişüz varlığı kallâşlaruz biz	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.93

		(15b-16a)		
17	Sâfi	İzüñ tozı ki kanlu gözüñüñ 'ilâcıdur Kühl-i cevâhiri ço kim anuñ revâcıdur (18a-18b)	mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Tek tanıklı
18	Sâfi	Ta'n ider gülşene gül-gün yañağı dilberüñüñ Harf atar şekkere şîrîn tutağı dilberüñüñ (18b-19b)	fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	Tek tanıklı
19	Sâfi	Yine cânâne ki keklik gibi bostânda seker Beñzer ol hürîye kim ravza-i rıçvânda seker (19b-20a)	fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	SD, G.71
20	Ahmed Paşa	Yine bî-çäre gönül hasret ile yâra gider Dil ü cân şevkını 'arz itmege dildâra gider (20b-21a)	fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	APD, G.60
21	Ahmed Paşa	Lâleyi pür-hün iden gül-gün yañağıñ rengidür Nergisi bî-h'âb iden câzû gözüñ nîrengidür (21a-21b)	fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	APD, G.68
22	Ahmed Paşa	Berg-i semenüñ lâle gibi hûb olacağdur Mehtâb yüzüñ gün gibi maḥbûb olacağdur (22a-22b)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	APD, G.50
23	Ahmed Paşa	Göñlüm esîr-i çâh-ı zenaḥdân olup gider Bî-çäre n'eylesün yiri zindân olup gider (22b-23a)	mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.58
24	Ahmed Paşa	Ser-nâme-i cemâlüne kaşuñ nişân çeker Cân şafḥasına ter raḡam-ı dil-sitân çeker (23b-24a)	mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.80
25	Sâfi	Gün gibi 'ayân olalı ol tal'at-ı meh-veş Maḥv oldu kamer düşdi güneş cânına âteş (24b-25a)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.108
26	Sâfi	Yâ Rab ne perîsin ki yüzüñ görse melekler Birâh ideler k'oda yana cümle felekler (25a-25b)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.82
27	Sâfi	Yine ol şûḥ-ı cihân ḥâtır-ı ḡam-h'vârı şıdı Yine cân gevherini la'l durur yârı şıdı (26a-26b)	fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Tek tanıklı
28	Sâfi	Ḡamzeñ ucından cigerde kıatrece kan kalmadı La'l-i can-baḡşuñdan özge derde dermân kalmadı (26b-27a)	fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	SD, G.208
29	Ahmed Paşa	Gördüm yüzüñi idimezem iy nigâr şabr Zülfüñ ḡamından oldu baña zehr-i mâr şabr (27b-28a)	mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.83
30	Ahmed Paşa	Bâd işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş aındurur Her dem âb-feşānlığı saḡḡāya ferrâş aındurur (28a-28b)	fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	APD, G.66
31	Ahmed Paşa	Sîne ḡamzeñ okını cân u cigerden güniler Dîde izüñ tozını nûr-ı başardan güniler (29a-29b)	fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	APD, G.43

32	Ahmed Paşa	'Aşıka cennet gerekmez şol ruḥ-ı zîbâ yiter Ḥulle-i sündüs ḥayâl-i zülf-i 'anber-sâ yiter (30a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	APD, G.94
33	Vefâyî	...kulam ki dergeh-i sultāna gelmişem Mûram ki Sultān Süleymāna gelmişem (63a- 30b)	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Tek tanıklı
34	Vefâyî	Bu Vefâyî'nün güzeller gözgüsinden gördüğü Ḥüsn-i mutlaḳdur ki nûrından gönül mesrûrdur (63b)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
35	Vefâyî	Lāleye ta'n ider gül yañağün yâ semene Zülfünün sünbülü hoş nükte ider yâsemene (63b-64a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	PBM, MN
36	Vefâyî	Cân-ı şîrîn lebüne mâyl idüğüne delîl Budur iy dost ki <i>el-cinsü ile 'l-cinsi yemîl</i> (66a- 66b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	PMB, CN, MN
37	Vefâyî	Tal' atun gibi kamer ol şeb-i gîsûda degül Ḳande pâkizelik gibi mey-i âlûde degül (66b- 67a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
38	Vefâyî	Rüşen it ḥüsnün ile âyinesin mihr ü mehün Mihrünün şem'ine yak meş'âlesin şubḥ-gehün (67a-68a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	PBM
39	Vefâyî	Ol ḳuds-i şāhîdiye kim bağlamış nîkābı Kim gizlemiş sehābın altında âfitābı (68a-69a)	mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	Tek tanıklı
40	Vefâyî	Dile derd ü ḡamuñ dermān bağışlar ḥadengün cân bağışlar (69a-69b)	mef'ülü mefâ'ilün fe'ülün	Tek tanıklı
41	Vefâyî	Âh kim cân u gönül ḥaste vü zār oldı yine Derd-ile münis u sevdâ-ile yār oldı yine (64a- 65a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
42	Vefâyî	Nefes-i bād-ı sâbâ hem-dem-i cân oldı yine Zülf-i dil-dār meger müşk-i feşân oldı yine (65a-65b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
43	Vefâyî	Ḡaybdan şehd-i mey-i şîrîn tudağün âmedini Yohsa taḥsil-i ḳaddüne tâze raḥbdür medeni (30b-31b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
44	Vefâyî	Zülf ü dendân u ḳaşuñdan yine şekl-i ḥüsnî Görelî cân u gönül istemez illâ ki seni (31b-32a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
45	Vefâyî	Sâķî sıfat ele ger ayağ ala lāleler La'l-i revân pür ola 'aķîķ piyāleler (32a)	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Tek tanıklı
46	Vefâyî	 Belî belâ bile bağlandı 'ahd-i rûzı elest (32b)	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Tek tanıklı
47	Vefâyî	Ey ki gülden lāle-yi ruḥsāruñ aldı âb-rû Gördi zülfün destesin itdi benefşe-i ser-fürû (32b-33b)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
48	Vefâyî	Ey cemālün pertevinden çihre-i ḥürşîd zerd	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı

		Huld bâğı gülşeninden hüsniññ bir berg-i verd (33b)		
49	Ahmed Paşa	Çeksün müdām nergis-i mestün şarāb-ı nāz Kim geldi hüsñ bezmine maḥmūr-ı h̄vāb-ı nāz (24a-34b)	mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	APD, G.111
50	Ahmed Paşa	Rāz-ı dehenüñ beyāna şıgmaz Yoḥ yoḥ ne beyān gümāna şıgmaz (35a-35b)	mef'ülü mefā'ilün fe'ülün	APD, G.126
51	Ahmed Paşa	Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳkasın la'l-i şeker-nüş eylemiş Küt-ı cān olmağ içün yāḳūtü dür-puş eylemiş (35b-36a)	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	APD, G.133
52	Ahmed Paşa	Ol şanem kim Leylî-i zülfün girih-gır eylemiş Raḥm idüp Mecnūnına tedbîr-i zencîr eylemiş (36a-36b)	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	APD, G.134
53	Ahmed Paşa	Ol serv-i nāz nāza dahı nāz ider dirîğ Ehl-i niyāza merḥametın az ider dirîğ (37a-45b)	mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	APD, G.143
54	Sâfi	Zülfün tağıdup gönlümi sevdāya düşürme Âşüfte vü sergeşte idüp pāya düşürme (37b-38a)	mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Tek tanıklı
55	Sâfi	Sünbülün berg-i gül üzre tār-u-mār olmağ neden Nergisün her güşede mest u ḥumār olmağ neden (38a-38b)	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün Fā'ilün	SD, G.145
56	Sâfi	Şaldı cān mülkine leşker zülf-i pür-servdā-yı dost Kıldı ser-tā-ser musaḥḥar zülf-i pür-servdā-yı dost (39a-39b)	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	SD, G.14
57	Sâfi	Her ḥadeng-i ḡamze kim ol çeşm-i fettāndan gelür 'Ayn-ı devletdür ḳo gelsün her ne kim andan gelür (39b-40a, 42b)	fā'ilātün fā'ilātün Fā'ilātün fā'ilün	SD, G.61 3. beyit divanda yok.
58	Sâfi	Her kaçan kim nāz idüp ol şūḥ cānān gizlenür Eyle şan kim gün dutılır mäh-ı tībān gizlenür (42b-43a)	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	SD, G.85 4. beyit divanda yok.
59	Sâfi	Ne cānsun kim saña cānān dimişler Göñüller tahtına sultān dimişler (43b-44a)	mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	SD, G.80
60	Sâfi	Ne yürekle vara cān bülbüli gülzāra yakın Ki görür bir gül-i nevresteyi biñ ḥāra yakın (44a-44b)	fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	SD, G.167
61	Sâfi	Dilā sen ol şanem-i dil-peziñ gördüñ mi Emîr-i hüsñ-i şeh bî-naẓîri gördüñ mi (44b-45a)	mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	Tek tanıklı

62	Ahmed Paşa	Âh kim 'ömrüm cihân mülkinde cânânsuz geçer Ben cihân mülkin n'iderem çün ki cân ansuz geçer (57b-58a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	APD, G.100
63	Ahmed Paşa	Öldürür gözleriñ iy yâr elümden ne gelür Mest olupdur iki hûn-h'âr elümden ne gelür (58a-41a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	APD, G.57
64	Ahmed Paşa	Kıldı 'aşkuñ beni âvâra elümden ne gelür Düşdüm ol zülf-i siyehkâra elümden ne gelür (41a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	APD, G.54
65	Ahmed Paşa	Kıldum belâ-yı 'aşk ile ben mübtelâ sefer Meşhûrdur ki 'âşıka yâ şabr u yâ sefer (41b)	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.84
66	Ahmed Paşa	Şubh-gâhuñ yaqasın mihrüñ eli çâk eyler Mâh-tâbuñ yüzüñi şevkuñ odı hâk eyler (42a-60b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	APD, G.45
67	Ahmed Paşa	Bir sencileyin yâr-ı cefâ-kârı kimüñ var Bî-rahm u sitemkâr u dil-âzârı kimüñ var (60b-61a)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	APD, G.48
68	Ahmed Paşa	Âhü gözüñ ki cânlara şîrâne kaşd ider Merdümlük ile gözler ü merdâne kaşd ider	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.88
69	Vefâyî	Yüz vir şubh Vefâyî dildür şem'-i seher Ger tebessüm ide bî-çâre ider cân teslîm (62b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
70	Vefâyî	Dil virelden berd-i şevk-i leb-i cânāneye ben Virmiş olam nice peymāne-i peymāneye ben (62b-63a)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
71	Vefâyî	 Lâ-cerem kendüye kendü nâzır u manzur durur (63b)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
72	Ahmed Paşa	Zihî bidāyet-i hüsni-î haţuñ nihāyet-i luţf Yüzüñde hüccet-i hüsni ü sözüñde āyet-i luţf (45b-46a)	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	APD, G.144
73	Ahmed Paşa	Bir nefes ten çün düşe sevgülü cânından ırak Kul gibidür kim ola devletlü hânından ırak (46b-47a)	fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	APD, G.28
74	Ahmed Paşa	Piste-lebsin pistede lîkin şeker-güftâr yok Serv-şâdsin servde ammâ ki hoş-reftâr yok (47a-47b)	fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	APD, G.149
75	Ahmed Paşa	Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülün vardur senün Ol gül ucından hezârân bülbülüñ vardur senün (47b-48a)	fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	APD, G.153
76	Ahmed Paşa	Cihân güzelleri çün bî-vefâ imiş bildük Gönül vefâsuza virmek haţâ imiş bildük (48a-48b)	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	APD, G.169

77	Ahmed Paşa	Hey ne şîrîn-kârdur la'l-i şeker-rîzûn senûn Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-âvîzûn senûn (49a-49b)	fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	APD, G.155
78	Ahmed Paşa	Efkâr-ı 'aşkuñ ile dil-efgârûn senûn Dermândeýin ki derde giriftârûn senûn (49b-50a)	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.154
79	Ahmed Paşa	Şanemâ şanma ki senden uşanam gelmez iseñ Şem'-veş bezm-i hayâlünde yanam gelmez iseñ (50a-50b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	APD, G.170
80	Ahmed Paşa	Gün yüzünde ebr-i müşk-efşân tağılmış dostum Sâyesinde gülşene reyhân tağılmış dostum (50b-51a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	APD, G.200
81	Ahmed Paşa	Ser-nâme-i maḥabbeti cānāna yazmışam Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam (51b-52a)	mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	APD, G.204
82	Ahmed Paşa	Gül istedüm diken oldu yirüm ne çäre kılam Meger libās-ı hayātumu pāre pāre kılam (52a-52b)	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	APD, G.216
83	Ahmed Paşa	Hecrûn ile çok zamāndur kim dil-efgār olmuşam Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmuşam (52b-53a)	fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	APD, G.205
84	Ahmed Paşa	Çün bilürsin kaşlaruñ yasına kurbān olduğum Sen baña göster hilāl ebruñı kurbān olduğum (53a-53b)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	APD, G.194
85	Ahmed Paşa	Hikāyet-i ḡam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm Şikāyet-i sitem-i rûzgārı mı diyelüm (53b-54b)	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	APD, G.213
86	Ahmed Paşa	'İşk taşın çınradan āh u fiḡānumdur benüm Söylenen dillerde şimdi dāstānumdur benüm (54b-55a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	APD, G.192
87	Vefâyî	Mest ider uş cānumuz bir nergis-i ālûde-ḥvāb Ḥûn-ı dilden kıldı cevruñ cām-ı çeşmüm pür- şarāb (55b-56a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
88	Vefâyî	Yine yüzüñ güline sünbülün niḳāb olısar Yine bu şîşe-i çeşmüm tolu gül-āb olısar (56a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
89	Sâfi	Dil-i Şâfi anı cān gibi nice sevmeye kim Gögden inmiş durur ol tal'at-ı zībāya şeref (8b)	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Tek tanıklı
90	Sâfi	Gözün āl-ile kaşuñ yā qarasin Gören bilmez daḡı aḡ u qarasin (8b-9a-69b)	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	Tek tanıklı
91	Sâfi	Pertev-i ḡusnün düşelden şem'-i ḥaver üstine Çigzinür pervāne gibi mäh-ı envār üstine (69b- 70b)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Tek tanıklı
92	Sâfi	Şaçdı bağ u rāḡa 'anber kākül-i müşḡin-i dost Kıldı āfākı mu'aṭṭar kākül-i müşḡin-i dost (70b-71a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	SD, G.21 4-5. beyitler

				divanda yok.
93	Sâfi	Yazılmış muşhaf-ı hüsnünde el-hak Ğubâr-ı müşg ile reyhân muhakkağ (71a-72a)	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	SD, G.117
94	Sâfi	Cân virem sen dil-ber-i sîmîn-bere Virmeyem dil senden özge dil-bere (72a-73a)	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	SD, G.190
95	Sâfi	İy bād-ı şābā dur ser-i zülfinden elüñ çek Sevdāda yüz ağartmaduñ bār-ı ğamın çek (73a-73b)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.132
96	Sâfi	Ser-çeşme-i cāndur leb-i şîrîni velînüñ Âşüb-ı cihāñdur hām-ı pür-çîni velînüñ (73b-74a)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.125
97	Sâfi	Şol pîr ölûsi dîr imiş oğlanum atum var Nökerlerüm öküş kamu yarağ u yetüm var (74a-75a)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Tek tanıklı
98	Sâfi	Yoluñda nedür iy meh-i bî-mihr günāhum K'eflāke irer şām u şeh̄er nāle vü āhum (75a-75b)	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.140 4. beyit divanda yok.
99	Sâfi	Āyine-i cāndur bugün ol şüret-i zîbā Rüşen görünür anda kamu nağş-ı dil-ārā (76a-76b)	Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	SD, G.1